

Babits Mihály: Fialat katona

Még élni sem érte az életet,
egy bátor pillantást ha vetett
s az ég, a föld mind ránevetett, -
de nem lesz birtoka semmi:
a szépség, épség, ifjui vér,
tudás, tanulás, az isteni ér,
nők biztató szeme - mind mit ér,
ha menni kell neki, menni?

De megy szívesen, nem alkuszik,
anyjától könytelen bucsuzik,
bár lelke szeretetben uszik:
sohasem tanult gyűlölni.
S ki gyűlölt minden gyűlöletet,
s minden szeretetet szeretett,
nem élhet, aminek született,
mert ölni kell neki, ölni.

Ő nem gyűrüt gyűrűért cserélt,
szívet cserélt aranyat vasért,
oly kincse volt, ami többet ért,
mihez e föld aranya talmi:
arany szive, arany mosolya -
mind értünk ingyen adja oda,
s győzünk-e, meg sem tudja soha,
mert halni kell neki, halni

Babits Mihály: Gyermekek és a háború

Az anyák sírnak, de a gyermekek örülnek... Melyik gyermek ne örülne magában a háborúnak? A gyermekek, a lelkes, vidám, nyílt homlokú gyermekek, a jövő nemzedék gyermeki, akikért szenvedünk most mi, harcolunk, hogy nekik békéjük legyen: nem fogják megérteni szenvedésünket, irigyelni fognak bennünket, mint ahogy mi irigyeltük gyermekkorunkban azokat, akik előttünk ilyen nagy, nagy korszakot szenvedtek keresztül. A gyermekek mutatják meg nekünk, milyen ősemberi, állati dolog a háború. Mi már eltompultunk, elpuhultunk talán és nem tudjuk élvezni ezt a veszélyt, ezeket a lehetőségeket. Pedig emberi lénynek, ki elsősorban a jövőt él, lehet-e nagyobb élmény, mint a veszély, a táruzó, táguló lehetőség? Azért volt a veszély mindig a legmértőbb énektárgy. Homérosz mondta, azért adtak az istenek veszélyt, hogy legyen ének a jövődönnek:

επεχλωσαντο δολεθρον
ανθρωποις ινα ησι χαι εσσομενοισιν αιοιδη

Ez jut eszembe, amikor látom, hogy sárga és vörös plakátok nyíltak az utcán, harcra hívó plakátok, sárga és vörös ablakok, amelyeken át lelkes döbbenetű tömeg kitekint, kilát egyenest az idegen halálra. Milyen közel lett egyszerre a messze!

És körül a gyermekek nótája lobog! Ó, gyermekek, mennyire szeretlek most benneteket! Köszöntöm a szerelmet, a harc előtti házasságokat. Martis amica Venus... Jer, szelíd barátnő és gyógyítsd be a sebeket, melyeket zord barátod üt a nemzet testén. Tudják-e a katonák, hogy csak annak érdemes meghalni, aki a jövőt szereti? Most belátjuk, hogy nem magunk vagyunk és nem értünk a világ.

Milliók közül egy! Mi vagy, ember? Mennyi különbség van, élni, de halni, ha kell, útnak a gyermekekért!

Ó, vajha az elesettek teste a jövő béke útját szőnyegeznék puhára! De legalább változik a világ: jobb?! rosszabb?! Kell a más! Kell már erőnknek, lelkünknek, szemeinknek! Kell, másképp nem volna! Jaj, most, te puha ember, gyenge ölni, gyáva halni! Most érezze méltóságát, aki férfiú! Veszélyből, halálból ki akarna asszonyra menekülni? Maradhat-e Achilles a lángok között?

És jaj, mégis... Felszedték a jövő síneit és az árok is út lett az időnek. Ki tudja, mi nem jöhet? Forr a világ bús tengere, ó magyar! A népek érckorláti dőlnek s a zabolák s kötelek szakadnak.

Most tűz-aknává izzad az enyhe víz,
süllyedt vasakkal tellnek a tengerek,
a nagy hidak kő-térde roggyan...